

N:o 217.

Af herr **A. Hedin**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan att Kungl. Maj:t ville anbefalla undanröjande af korgmakeriarbetets i fångelserna konkurrens med det fria arbetet, enär korgmakeri är för de blinda outhärligt.

Den särdeles vanskliga frågan om fångarbetets konkurrens med det fria arbetet är gammal. Från en af de mindre industrierna — korgmakeriet — har den länge varit föremål för mycket bekymmer och en klagan, som torde få erkännas för ännu mer berättigad än åtskilliga andra yrkesutöfvares. Till de allmänna skälen kommer här den, enligt många mening, fullt berättigade anmärkningen, att, med de en offentlig myndighet till buds stående utvägar att ordna fångelsearbetet, det ej kan anses nödigt att staten blifver konkurrent med den privata industrien på ett sådant område. Ändamålet att förskaffa fångar en arbetsduglighet, för hvilken vid utträdet ur fångelset någorlunda godt arbetstillfälle skall stå till buds, motverkas tydligen af en konkurrens, som *försvagar* den enskilda industrien. Ju ringare en sådan till sin omfattning är, på ju färre affärer trycket af fångarbetet fördelas, dess mindre kraft måste den äga att uthärda konkurrensen. Dess färre och mindre förmånliga skola då ock arbetstillfällena blifva. Och att detta i all synnerhet länder de frigifna till olägenhet, säger sig själf, då ju äfven andra svårigheter möta deras bemödanden.

Klagomålen från korgmakeriyrket hade sin särskilda del i anledningarna till den motion, som år 1896 väcktes i Andra Kammaren (n:o 226)

och af kammaren enhälligt bifölls. Den föreslog en anhållan, att Kungl. Maj:t ville låta anställa en utredning om fångarbetets lämpligaste anordning med hänsyn till dess ändamål i och för fångvården, äfvensom konkurrensen med det fria arbetet. Ärendet blef emellertid ej af Första Kammaren behandladt.

Klagomålen från korgmakeriyrket fortfara. Fångvårdsstatistiken för år 1902 utvisar, att för korgarbeten samt stol- och mattflätning användes 35,500 dagsverken.

Anledningen till motionen är emellertid nu icke klagomålen öfver fångarbetets för ett *svagt* yrke mycket besvärande konkurrens med det fria arbetet i allmänhet inom detta yrke. Då fångvårdsstyrelsen ej fäst sig vid de så långvariga klagomålen, är det ej sannolikt att de, af Riksdagen framförda till Kungl. Maj:t, skulle anses värda mer afseende än hittills.

Nu föreligger emellertid en särskild omständighet, som synes mig vara i barmhärtighetens namn så befallande, att den ej kan lämnas å sido. Det är för en viss del af de fria arbetarne inom detta yrke, nämligen *de blinda*, vi bedja att staten ej måtte med dem konkurrera om den arbetsförtjänst, hvarmedelst dessa våra så olyckligt lottade medmänniskor söka lifnära sig.

Korgmakeriet är så godt som det enda i öfrigt lämpliga arbete, där handen kan så vänjas att ersätta ögat, att man däri kan få en så pass inkomstbringande sysselsättning, som måste eftersträfvast af obemedlade. Men naturligtvis blifver konkurrensen för dessa arbetare ännu svårare än för öfriga fria arbetare, när en entreprenör af fångarbete köper sin arbetskraft för till exempel det pris, som stadgas i ett förutnämnda motion bilagdt kontrakt.

Om antalet med ifrågavarande slags arbete sysselsatta fångar och antalet fria arbetare inom yrket finnas visserligen inga uppgifter offentliggjorda, men torde sådana kunna från vederbörlig myndighet inhämtas för en längre tid. Beträffande de *blinda* vore af vikt att få upplysning om, huru många sådana befinna sig i en ekonomisk belägenhet, påkallande uppfostran till en arbetsduglighet, som i största möjliga mån borgar för utkomst genom eget arbete.

Det torde ej bestridas, att näst efter den olycka, för hvilkens skull staten bygger hospital och asyler, samhället har en helig plikt mot vanföra och lytta. I en särskild motion skall påpekast, att här återstår ogjordt långt mer än hittills gjorts genom det ringa bistånd, som staten beviljat de en-

skilda företag, i hvilka solidaritetens plikt-känsla trädt i dagen på detta otillräckligt undersökta fält.

En särskild grupp utgöra här de blinda. Samhället kan ej anses hafva uppfyllt sin skyldighet genom en för dem afpassad skoluppfostran. Och det till och med handlar i strid med denna skyldighet, då det försvårar de blindas arbete för sin utkomst genom konkurrens på den allmänna marknaden med det billiga fångarbetets alster.

Den är i det hela ej tilltalande, denna förteckning^{ur} 1902 års statistik å de olika slagen af tillverkningar genom fångarbete vid läns- och kronohäkten:

tändstickslådor,
 skrädderi och sömnad,
 skomakeri,
 korgarbeten, stol- och mattflätning,
 kardning, häckling m. m.,
 fjäder- och dunspritning,
 rensning af säd och bönor,
 stickning af strumpor m. m.,
 borstbinderi,
 bokbinderi,
 nät- och notbindning,
 renskrifning,
 listmattor, listtofflor samt klippning af trasor,
 snickeri,
 urmakeri,
 svarfning,
 dref-, tagel- och krollsplint-redning,
 spånad och tvinning,
 papperspåsar, kuvert.

Å det femte nordiska mötet för abnormskoleväsendet, som hölls i Stockholm förlidet år, antogs utan någon invändning en resolution, hvarigenom mötet, med hänsyn till fångarbetets ogynnsamma inflytelse på afsättningen af de abnormas arbetsalster, uttalade den önskan, att regeringarna måtte förbjuda tillverkande i fängelserna, till försäljning i den allmänna marknaden, af sådana varor, till hvilkas tillverkning de abnorma för sin utkomst äro hufvudsakligen hänvisade.

I ett annat land har en europeiskt namnkunnig man, belgiske f. d. ministern Lejeune å den internationella blindkongressen i Bruxelles med

stor styrka framhållit den ostridiga giltigheten af yrkandet, att fångarbetet ej må konkurrera med de blindas eller eljest vanföras eller lyttas för deras nödtorftiga utkomst väsentliga tillverkningar, som ej kunna af andra arbeten ersättas.

Jag föreslår därför,

att Andra Kammaren ville för sin del besluta en hemställan till Kungl. Maj:t om sådan ändring i fångarbetet, att det för de blinda outhärliga korgmakeriet ej vidare må förekomma i fängelserna samt att i öfrigt må i största möjliga mån förebyggas, att vanföras och lyttas för deras utkomst väsentliga arbeten, som ej kunna mot andra utbytas, nedtryckas af konkurrens med det billiga fångarbetets i den allmänna marknaden utlämnade alster.

Stockholm den 28 februari 1904.

A. Hedin.

I förestående motion instämmer

Robert Johansson.
